

Notat

Til Stortingets utdannings- og forskningskomité

15.10.20

Naturen som grunnlag for læring, trivsel og helse i skolen

For få fullfører videregående skole

Å fullføre videregående skole er viktig for at enkeltmennesket skal sikres god helse, god økonomi og god livskvalitet i voksenlivet. I dag vet vi at om lag 25 % av alle elever i norsk skole ikke finner seg til rette på skolen i så sterk grad at de velger å avbryte utdanningen. Dette omfatter 15-17.000 norske elever i hvert årstrinn. Læring krever engasjement og lærelyst. Samtidig vet vi 4 av 5 elevene på ungdomstrinnet synes opplæringen er for teoretisk og at 2 av 4 elever kjeder seg i timene (Bakken 2018:29, Øia 2011:45). Videre vet vi at et økende antall elever er for lite fysisk aktive og det hersker stor tverrpolitisk enighet om å få til endringer i skolehverdagen.

Nye læreplaner gir muligheter

Friluftsrådernes Landsforbund (FL) mener at innføringen av nye læreplaner gir et godt grunnlag for endringer i skolen som kan sikre både at flere fullfører videregående skole og at elevene blir mer fysisk aktive. Vi leser læreplanene som en marsjordre til norske skoler og lærere om å ta i bruk også andre læringssteder enn klasserommet. Vi sammen med utallige skoler og lærere, vet og erfarer at læring i friluft gir gode resultat. I tillegg viser forskning på feltet at uteskole har mange fordeler for læring og helse (Jordet 2008: Klasserommet utenfor). FL har fire hovedargumenter for utendørs undervisning:

- Gir bedre og mer virkelighetsnær læring
- Sikrer mer fysisk aktivitet
- Gir elevene naturopplevelser og miljøbevissthet
- Skaper et bedre sosialt miljø

Vi ber komiteen gjennom en merknad understreke betydningen av store og varierte grønne utearealer i skoler og barnehager for trivsel, helse og lærelyst. NMBU og Tverga har tatt initiativ til å sette sammen en gruppe som skal arbeide for større og bedre utearealer i skoler og barnehager, her er FL også med. Denne gruppen er satt sammen av aktører med ulike perspektiver for bedre utforming av skolers utearealer; helse, læring, trivsel, miljø, byutvikling, nærmiljø og arkitektur mm.

Fysisk aktivitet i skolen

I kunnskapsdepartementet sitt forslag til statsbudsjett leser vi at «Oppmodningsvedtak nr. 106 (2017–2018) blir oppheva med bakgrunn i at målet om auka fysisk aktivitet i skulen blir fulgt opp med satsinga Barn og unge i bevegelse.» Slik vi forstår det skal dette være et digitalt nettsted der lærerne kan hente tips og ideer for å skape mer fysisk aktivitet i skolehverdagen. Friluftsrådernes Landsforbund (FL) mener ikke dette vil sikre alle elevene, og kanskje spesielt de som trenger det mest, en helsefremmende skolehverdag med daglig fysisk aktivitet. Skal vi lykkes med å løse de utfordringene vi innledningsvis har påpekt, må det til endringer i skolen. Her mener vi statlige føringer kombinert med kompetanseheving av alle lærerne må skje parallelt. Ikke minst må dette få sterkere fokus i grunnskolelærerutdanningen.

Friluftsrådene og friluftsgesjasjonene har kompetansen som trengs

Friluftsrådene i Norge og en rekke andre friluftsgesjasjoner, har i flere tiår drevet opplæring av lærere og elever i bruken av naturen som læringsarena. Vi har utviklet digitale verktøy og utallige tipshefter og kursopplegg som vi opplever at skolene og lærerne både etterspør og som gir lærerne de verktøy de trenger for læring utenfor klasserommet. Vår samlede kompetanse står til rådighet for grunnskolene og lærerutdanningsinstitusjonene. Vi ønsker derfor å kunne etablere et prosjektsamarbeid med utdanningsdirektoratet slik at vårt bidrag til utvikling av norsk skole kan styrkes. Vi leser i kunnskapsdepartementet sitt budsjettforslag for 2021 (s.89) at: «Departementet vil endre innrettinga av ordninga frå 2022-budsjettet slik at ho blir meir avgrensa enn i dag. På den måten kan ordninga rettast inn mot prosjekt på område der departementet meiner det er eit særleg behov for at private og frivillige organisasjonar gjennomfører tidsavgrensa tiltak. Departementet vil presentere den nye innrettinga i budsjettforslaget for 2022.». Dette gjelder kap. 225 post 74. Vi vet at mer kompetanse om læring i friluft blant norske grunnskolelærere vil bidra til de områdene i skolen der «det er eit særleg behov for at private og frivillige organisasjonar gjennomfører tidsavgrensa tiltak». **I forbindelse med departementets forberedelse av ny innretning av tilskuddsordningen fra 2022 ber vi om at også Friluftsrådene Landsforbund og friluftsgesjasjonene blir tatt med på råd.**

Vi ber komiteen gjennom en merknad påpeke at departementet i sitt arbeid med å endre innretningen for prosjekttilskudd til private og frivillige organisasjoner må undersøke og vurdere hva FL og andre friluftsgesjasjoner kan bidra med. Dette for å skape en helsefremmende skole som oppnår regjeringens målsetting om at 9 av 10 elever skal bestå videregående skole innen 2030 og gi elevene fysisk aktivitet i skolehverdagen.

Kontaktpersoner

Knut Berntsen, knut.berntsen@friluftsradet.no 917 78 767

Ingrid L. Wigestrands, ingridw@friluftsrad.no 913 43 672